

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ioan. Petri Maffei, Bergomatis, E Societate Iesv,
Historiarvm Indicarvm Libri XVI.**

Maffei, Giovanni Pietro

Antverpiae, 1605

Eivsdem Ad Franciscvm Capralem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11473

& cœnobio nuper ædificari cœpto, in exilium acti sunt. triduo autem post (quod mirandum est magis) frater ipsius, eque acerbus CHRISTI inimicus, in vrbe Sacao infixæ pedi spina dolore confectus ac miserabili genere leti defunctus est: vt in vtroque euidenti significatione cœlestis iræ vindicta satis appareat.

Franciscus Capralis ad nostrorum lustranda in his Meaci partibus domicilia non ita pridem accessit. ego cum deinde in regna Mini, Ceunoquani, Cauachisque deduxi. Paschalia verò festa Sangæ peregrinus: quo fructu, ex aliis litteris (vt spero) cognosces. Te Pater optime Dominus tueatur incolumem, Meaci, iv. Idus Augusti, MDLXXII.

EIVSDEM AD FRANCISCVM CAPRALEM.

NVLLAM puto regionem ex iis, quæ Christianorum navigatione vel armis apertæ sunt, in tanta rerum vicissitudine ac varietate versari, quantam assiduè patitur hæc terra Iaponica. Mitto cætera quæ tibi nota sunt. Post tuum à nobis digressum, quot cædes, populationes, euersiones urbium, & incendia consecuta! Cubo enim (vt nosti) Nubunangæ opibus restituto, cum res Meacensis vtcunque pacata videretur esse, repente quibusdam interpositis offensionibus, (vt sunt irritabiles animi Regum, & omnis imperii suspiciosa communio) periculosum & graue bellum inter eosdem exarsit, cuius belli initio cum se Cubus, euocatis vndique militibus, in arcem munitissimam recepisset, & cum hostibus Nubunangæ inita societate (qui multi potentesque sunt) tantum virium collegisset, vt Nubunanga nequam è suis finibus egressurus in præsentia crederetur; tum ille nihil hoc apparatu perterritus, præter omnium expectationem cum robustis legionibus affuit: captusque misericordia populi, cū frustra per interpretes de conditionibus pacis egisset, malo cogendū ratus, qui monitis non pareret, quamquam inuitus, atque aded illacrymans tantæ cladi, (vt affirmant) omnibus passim rectis agrorum, multisque præterea idolorum fanis, Bonziorumque cœnobiiis, ad hæc vicis frequentibus vno die centum exustis, prædaque ingenti rerum non modò agrestium sed etiam urbanarum abacta, (quod ciues tumultus initio veriri ne Meacum rectà contenderet, pretiosam supellectilem cum liberis vxoribusque in ca loca raptim auexerant) rursus Cubum insticit ad pacem inuitare. At ille fœderatorum copias propediem expectans, cū interim omni opere resistere & vltima experiri decreisset; tum verò Nubunanga

vehementius irritatus urbem ipsam euertere statuit. Est autem pro situ loci diuisa bifariam, sic vt altera pars Meaci, superior; altera inferior nominetur. Superiorem, longè celeberrimam totius Iaponis, præcipua nobilitas incolebat. ii direptionis & incendii metum ingenti pecunia cohati redimere, nihil profecerunt. inferioris urbis exitus felicior fuit: siquidem ciues, & in iis Christiani permulti, non tam argenti pondere, quàm precibus infimis & humilitate veniam & pacem à Nubunanga impetrarunt: itaque totis castris graui pœna proposita iussit edici, nè quis inferiori Meaco damni quicquam inferret. Interim in superiori parte consecrati aliquot, ne in patriæ direptione & exitio nulla ad ipsos prædæ portio perueniret, vltro ignem rectis iniicere anteuertunt, qui tota ea nocte longè lateque vagatus, tertiam ferè oppidi partem absumpsit. postridie verò Nubunanga cum suis inuectus, quod erat reliquum omne combussit. eò incendio ardes priuatae ad octo milia, Bonziorum cœnobia viginti, & in iis duo Xaca & Amida nobilissima & maxima; minoris verò formæ ad octoginta conflagrasse dicuntur; quorum in vnum trepida fuga se se abdidérant Bonziæ mulieres ad sexaginta ex iis, quæ stipi cogendæ ad instaurationem fani Daibud in regno Thematis religionis causa dabant operam. Non defuit in tam luctuosa clade res panè ridenda. Manibus mortuorum ad inferos primum, deinde ad beatas Amidæ sedes, cum tempus fuerit, deducendis; lizum nescio quem, ferali instructum tridente, præfecit Iaponicâ fabulositas. Huius lizi delubro (quod in Meaco inferiori colebatur) Bonzii metuentes exitium, sortibus coram ipso iactis, quæsiere num illud inde amoueri expediret. cum responsum esset vtrique amouendum, idque continuò, etenim loco imminere sine dubio flammæ; antistites templi & vniuersa vicinitas, magna cum veneratione ac cœremonia, statim in Meacum superius transtulere: cumque iam in tuto rem esse putarent, ecce tibi constato repente, vt dicebamus, ibidem incendio, simulacrum penitus deflagrauit. Interea inclusus arce Cubus nihilo magis flecti, quoad Nubunanga. castellis circa ipsam arcem quattuor excitatis, obsidionè hominem premere, & operibus oppugnare constituit, minis insuper additis Imperatoriæ dignitatis ab ipso in Dairis filio transferendæ. Quo metu victus Cubus, positus tandem ferocibus animis, præsertim cum exspectata dudum auxilia non adessent, pacem expetuit: neque abnuit Nubunanga, quâquâ longè superior, & explorata panè victoria. Scriptis itaque conditionibus obsides dati: qui tamè, q̄ nō primæ sunt notæ, negabât plerique Cubi in

cōditione manturū; sed hęc morā interpositā, quoad auxiliū à sociis quandoque veniat; adeò grati, quæ Nubunangæ à Cubo pro singularib⁹ eius in se promeritis maxima debebatur, (quæ humani est ingenii prauitas) in odium vertit.

Nobis inter hosce tumultus, quorum vix minimam partem hisce litteris attingi, tametsi rem Christianam amplificare non licuit, tamen haud omnino cessatum est. siquidem & neophytos exanimatos mecum solati sumus, & multos inopia rerum omnium pressos conquisitis eleemosynis recreauimus, & plurimis rebus vicissim eorum in nos fidem ac beneuolentiam sumus experti. Qua illi cura sacrum instrumentum & imagines, ne quid paterentur iniuriæ, locis idoneis abdididerunt! Quanto studio nos in eas arces & oppida certatim inuitarunt, quæ maximè remota ab hisce periculis videbantur! Quo sensu post sedatos tumultus incolumitatem nobis frequentes gratulari sunt! cum quidē præ gaudio plerique lacrymas nō tenerent. Iam verò illa quoq; res magno nobis fuit solatio, quòd inter ipsas armorū eaternas multa militū vexilla saluari signo Crucis distincta conspeximus: in quibus Ioannes Naetondonus Tabæ regulus, idemque rei militaris laude insignis, in ipsa galeæ crista nomen Iesū maioris formæ litteris aureis gestabat inscriptum; cuius viri egregia pietas atq; constantia silentio mihi prætereunda non est. Primum enim ethnica matre, cum tu hic esses, ab hostibus interempta, anno deinde vertente à suis monitus, vt mortuæ ritu Japonico pareretur, ac Bonziis de more munera mitteret, ille verò sese paratū inquit iusta parēti persolvere; quippe si minus illi, quæ sua culpa Evangelicæ lucis expers è vita migrauerat, sibi certe ac fratribus haud dubiè profutura. Cōfestim ergo pauperibus è regno Tabæ inuitatis, (conuenere autē circiter mille) ante ipsa arcis mœnia & largū epulū vniuersis, & certā pecuniæ summā singulis præbuit; Christianas inferias ethnicis ingēti cū approbatione mirantibus. Idem, cum ipso tumultus initio duo millia lectissimorū militū ad urbē Meacū adduxisset, (quo maximè præsidio fretus Cubus arcē tueri decreuit) sacramento rogatus Cubi nomine, verbis ethnico ritu conceptis, quibus ni fidem præstent Imperatori vel Regi, Duces militēsvē sese caputque suum æternis inanum deorum supplicis deuouēt; negauit ille se falsos deos fidei suæ testes adhibiturum, sed vnum Deum rerum omnium conditorem; nec alio iureiurando obligari se passus est; eodemque die sub vesperam venit ad templum Christianis dumtaxat militibus comitantibus. ibi cum aliquandiu preceationi vacasset; pœnitentiæ Sacramentum à me poposcit supplex, & simul rationē ac viā

confessionis bene atque ordine peragenda. Præceptiones igitur
 illi quasdam tradidi Iaponica lingua conscriptas, quibus perlegē-
 dis, & notando si quid opus esset, totam eam noctem nulla capta
 quietis parte consumpsit, ac deinde peccata de more confessus, ar-
 cem introijt. Gerit autem ad assiduam mortis recordationē pro-
 palam è rosario maiusculæ formæ caluariam, aliaque eiusmodi re-
 ligionis insignia præ se fert eo clariore tum virtutis indicio, tum
 pietatis exemplo, quòd idem & in ipso flore iuuentæ nunc est, &
 bellator egregius. Idem in illo Meacensi discrimine veritus templi
 nostri direptionem, non modò milites ad eius custodiam, sed etiã
 iumenta misit ad supellectilem auhendam, & summa cura quo-
 tidie ex arce, quo loco res esset, per internuntios exquirebat: me-
 que codicillis monebat identidem, vt ex iis periculis Tambam ef-
 fugerem ad suos, datis ad eos litteris vt me perinde ac semetipsum
 acciperent. Rebus deinde vt cunque compositis, vt primùm Nubu-
 nanga discessit, confestim salutandi causa venit ad me, suaque me-
 cum assiduè negotia communicare non desinit; ac præter insignē
 probitatem & fidem tam docili est ingenio, vt Lusitanicas no-
 tās imitari bis tēve dumtaxat aggressus, recentissimas ad me litte-
 ras dederit Lusitanico caractere conscriptas. Præterea cum Bon-
 zis, apud quos diuersatur, de religionis veritate concertat: refel-
 litque mirum in modum eorum insanias; quin etiam suis militi-
 bus pium aliquem librum quotidie lectitat ipsemet, eosque ad
 Christianam fidem studiosè adhortatur. In prædiis ac locis, quæ
 virtutis ac præmii nomine Cubus eidem attribuit, fanum est Mal-
 sunogi nescio cuius, in primis totius Iaponis & ipso ornatu & ge-
 nere structuræ visendum, id ille disturbare constituit, & ex ea ma-
 teria in oppido suo Taba templum exstruere ad populares suos
 Christiana religione imbuendos. & ego ob id ipsum, sedatis mori-
 bus hisce, mittere illuc Laurentium cogitabam. Frater ipse na-
 tu maior, Guenbadonus nomine, iam triduo pergit nostris con-
 cionibus interesse, quæ ter quaterve singulis diebus habentur. alij
 præterea è Ioannis familia ventitant, itemque Naitus Iosadonus
 ordinum ductor ex eadem regione, in Ienxuana secta valde ver-
 satus. is, quindecim concionibus auditis, baptismum effragi-
 rat; sed cum ego, vt cæteros ferè candidatos, ad finem vsque
 catechismi reieci. E militibus Naetondoni diem extremum ob-
 ijt neophytus, cui nomen erat Romano; huic ego morien-
 ti affui in tempore: eundem extulimus publicè magna ho-
 minum frequentia; siquidem funus à Christianis omnibus
 Meacensibus, & ab vniuersis commilitonibus non modò fide-
 bus,

bus, verum etiam ethnicis concelebratum est.

In Regno quoque Voaris, quamquam in summa operariorum inopia, feliciter admodum Christiana religio pullulat. Supplet autem doctoris vicem, egregia fide & caritate non ignotus tibi neophytus, Constantinus, cuius viri de laudibus mira perferuntur ad me. Domi suae oratorium ornauit, quod Christiani omnes philosophandi causa conueniunt. in eo coetu explicat ipse praecipua Decalogi, ex commentarijs quae habet apud se. mortuos etiam Christiano ritu sepulturae mandat: baptizat infantes: ethnicis Euangelium praedicat: redarguit Bonzios: denique pusillum gregem pro viribus tuetur aded, vt Voareses Christiani vulgo Constantini discipuli nominentur. Conuertit etiam subinde (Spiritu sancto adiuuante) ad Christum aliquos, e quibus nuper quosdam duxit ad nos eo animi candore, summissione, virtute viros, vt primitias spiritus in iisdem facile agnoscas. ij, cum ad obeunda hebdomadae sacrosanctae solenia amplius quadridui itinere per infesta latronibus loca Meacum venissent, templum ingressi, prostrauere sese illico ad aram, effuse stantes, agentesque Domino gratias, quod se ad sacra illa officia incolumes perduxisset. Singulis ego piacularum globulum Roma transmissum donauit, quod illi munus perinde ac thesaurum quempiam ita simul & venerabundi & laeti accepere, vt vel eam vniam ob rem tanti fuisse labores itineris omnes, & omnia vita pericula dicerent. Constantino vero praebuit etiam icunculas, & stanneas Cruces, Voaresibus diuidendas, itemque hinc in exsequas defunctorum. Hisce muniti praesidijs, & catechismo probe iterato, post festa Paschalia in patriam rediere, Meacensibus Christianis ad sex millia passuum officii causa prosequentibus.

Venio ad res Cauachenses, quo in Regno complures item numerantur eximia fide ac probitate neophyti: cuius rei haud obscurum praebuit documentum Hector ille, qui ibidem ad te (si meministi) cum vxore ac liberis adiit. Cum enim adolescentem ethnicum nobilem ipsius curae concreditum, intemperanter agentem, amicum obiurgasset, vt sunt iuuenes, diuites praesertim, aduersus monita contumaces & asperi, ira offensus est nequam ille, vt paulo post percussores ad interficiendum Hectorem daemone instigatu summiserit, quos bonus Christi discipulus, vt in se repente vidit irruentes, deuexa iam aetate vir, & inermis, apprehenso quem e ceruice gestabat globulo, IESV dulce nomen implorans, multis vulneribus crudeliter confossus occubuit. Eius vxorem quattuor cum filiis Christianis coquisita recepit illico in fide sua Iqueda.

Sangadonus primarius vir è Mioxindoni familia, eiusque inopiâ ac solitudinem in oppido Sanga sustentat sanè quàm insigni pietate vir, & Christianorum omnium, quotquot in eo sunt Regno, parens tutorque fidissimus. Hunc archi Vacajana præpositum, cæterosque neophytos commorantes ibidem, ethnici tres cum occidere statuissent, arcemque hostibus prodere, confœderata eorum consilia diuinitus patefacta sunt in ipso panè articulo aggrediendi facinoris. itaque & Christiani periculum euasere, & infideles illi paulo post, Mioxindoni iussu, cogitari sceleris capite pœnas dedere, cuius euentu felicitas iure tribuenda videtur præcibus meritisque Sagandoni.

In eadem loca (vt scripsi ad te antea) Organtinus Italus cù Laurentio & Matthæo profectus paulo ante natalem Domini die ingenti Christianorum læticia acceptus est. cumque in ipsis natalitiis circiter quindecim sacro fonte abluisset, plerosque è Mioxindoni domo, redire parantem, Sangadonus vnâ cum reliquis Christianis magno adhibito conatû variisque rationibus ad vsque Paschalia festa retinuit. Interea quid actum sit à nostris, ex eiusdem Organtini epistola cognosces, cuius præcipua capita hoc loco mihi summarim addere visum est.

Organtinus Brixianus, Ludouico Froio Meatum. Dominico die palmarum cum Sangam vndique Cauachenfes neophyti conuenissent amplius CC, (nam per Quadragesimæ tempus nonnulli se ad Christum adiunxerant) eo ipso die magno omnium gaudijs supplicantes incessimus in Paschate verò, sacramentum confessionis obire nonaginta quinque: Communionis autem septuaginta. quone maior esset numerus, sacerdotum inopia factum est, solus enim eram, sed in omnium animis utique post illa mysteria liquido vis, gratiæ cœlestis apparuit, deinde rursus alternantibus choris, fidibusque subinde cantentibus, agmine composito processimus ad Crucem vsque magna turba spectante gentilium. ea cæremonia peracta, ego sacrum ritu solenni peregi, concionem Laurentius habuit ingenti auditorum tum approbatione, tum fructu, ac ne sua corporibus quæ refectio decisset, quotquot aderant Christiani Sangadonus omnes ibidem excepit admodum liberali conuiuio. Sic illi abierunt dies, Nunc ego Sacaium parabam excurrere, vt quibus neophytis Sangam venire non licuit, eorum ibi confessiones audirem.

Vale. Sanga. Hactenus Organtinus, qui quoniam Iaponiis iam nunc sine interprete ipse per se præbet aures, vel inde existimabis quam breui quantum in huius lingue cognitione profecerit.

Ego paucis hisce diebus baptismatis fonte lustraui Naitum Tolando.

landonum, quem supra dixeram concionibus frequentem adesse, (is Thomam nouo nomine appellari se voluit) deinde Guembadonum Ioannis Naetondoni fratrem, qui hoc tempore in familiaribus est Cubi, eritque, vt spero, huic Meacensi Ecclesiae non paruo adiumento. accessit etiam filius ipsius Guembadoni annos natus nouem, quorum alteri Iuliani, alteri Benedicti nomen indidimus. Is deinde Iulianus milites Cubi praetorianos, e quibus habet complures sibi coniunctos, coepit paulatim ad nostras conciones allicere: audiuntque libenter, & capiunt quae dicuntur, iamque nonnulli se ad Christum adiungere decreuerunt.

Organtinus & Laurentius ante octo dies huc Sanga rediere, itaque Laurentium celeriter misi Tambam, ad Euangelium promulgandum, vehementer id efflagitante Naetondono.

In Regno Iquendae vnus duntaxat est Christianus, sed mirum in modum studiosus fidei propagandae. Huius adhortatione permotus vnus e triumuiris Regno administrando, venit hodie cum aliquot e suis ad me, audiendi Euangelii causa; quod hisce militibus labore & diligentia maxima ab horis meridianis ad vesperam vsque sine intermissione explicatur ac traditur: Ex iis multi iam e catechismo cum alia, tum ipsas precatiunculas chirographo suo descriptas, admodum facile memoriter hausere. Sane quam optatum fuerat nobis, in Iquendae regionem inferre verbum Dei: gens enim est acris in primis ingenio, nec dum nobis ad eam adspirare liquerat.

Sed paginae iam nimis multae procedunt. itaque modum epistolae faciam, si quaedam adhuc de Nubunanga subiunxero. Praeter Frenoiamentem, (quam ille Rex, vt antea ad te scripsi, funditus euertit) alia sunt etiam Bonziorum Academiae in iis & longa sexcentorum annorum pace, & variis opibus ad omnes deliciarum vsus ed congestis, in primis clara celebrisque fuit ea, quam patrio nomine Facusangin appellant. Multa visabantur ibi conobia Bonziorum, & separatae praeterea ipsorum aedes numero mille quam ornatissimae commodissimaeque. In horum quoque Bonziorum perniciem intentus iam diu Nubunanga, sustinebat tamen se, dum aliqua se offerret causa probabilis. Ea vt apparuit, quippe praeda, quam e regno Voaris quidam ex hostibus eius abegerat, apud hosce Bonzios deposita & custodita, enimvero ille nihil cunctandum ratus, post factas cum Cubo inducias, confestim cum exercitu venit illuc: multisque incensis aedificiis, & cuncta illa Bonziorum gaza direpta, egregie suas iniurias vltus est. Ac vide quam non dissimulanter factis dictisque

Iaponicæ superstitioni eiusdemque custodibus bellum indixerit. Xinguen est Rex Cainochuni, qui patre in exilium pulso per vim, fratre autem natu maximo in custodiam incluso, regnum inuasit; infano deorum cultui usque aded addictus, ut post aditam regni possessionem, barba & capillo posito, se in Bonziorum ordinem adscribi voluerit: nec solum eo habitu & stola ornatus incedit, sed etiam ter quotidie sacris operatur, sexcentos ad eam rem secum trahens Bonzios. Is per causam instaurandæ Frenoiamæ, & diruta Quanonis templa reficiendi coacto exercitu, & locis aliquot dolo magis & fraude quam vi aperta occupatis, antistitem se & assertorem profiteretur auitæ religionis: & sibi iactat esse propositum, in ea ruenda colendaque vincere Xacam ipsum, fama sanctimonix celeberrimum. Idem cum ante aliquot menses dedisset ad Nabunangam litteras cum arroganti inscriptione, Tendaino, Taxu, Xamon, Xinguen, hoc est, summus in domicilio Regum, religionumque Xinguen, vicissim illi respondit hic alter cum horrendo planè sui nominis titulo: Dainoquu, tennomauon, Nubunanga: id est, Nubunanga domitor demonum, hostis oppugnatoreque sectarum. Nec sanè falsò: pergit enim diabolicos hosce ritus, & nefaria sacra, & omnia, quibus Iaponii mirum in modum ducuntur, & sacrificulos omnes non modò palè irritare atque contempnere, sed etiam detestari, & omni conatu delere: ut nò immeritò ab hisce neophytis flagellum diuinæ iustitiæ nominetur. nec desunt qui eundem (licet nondum id apertè præferbat) intimis tamen sensibus esse Christianum existiment. Quæ cum ita sint, pro certo putarat Iaponicum vulgus, Nubunangam, religionis tam multis locis tam grauitè violatæ, breui pœnas daturum. Nunc verò contrà, cum videant omnia illi è sententia cedere, fierique potentiolem in dies, valde offendi capere in suis diis, & conceptâ à pueris opinionem de ipsorū numine ac maiestate paulatim deponere: quæ res minimè aliena nostris rationibus videbatur, atque vtinam percrebrescat.

Hæc ego, Pater optinè (quominus œconomiam in scribendo requiras) ex interuallis ad te ferè noctu exarabam, erepto è summis occupationibus tempore. Si quid proinde acciderit litteris dignum, non deero vestris omnium desiderijs. Vos interim istic valete, nostramque imbecillitatem vestris holocaustis piisq; supplicationibus fulcire quotidie pergite. Meaco, xv. Calend. Iulias, MDLXXIII.

SELECTARVM EPISTOLARVM EX
INDIA FINIS.

DE